

DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de lokale regierol van de gemeenten op het vlak van sociale economie en werk

- Definitieve goedkeuring

Samenvatting

De Vlaamse regering wil op het vlak van werk en sociale economie een versterkte samenwerking met de lokale besturen realiseren, waardoor er meer maatwerk kan geleverd worden in een breder activeringsbeleid, inspeland op de eigenheid van subregio of stad en haar werkzoekenden, leefloners en niet- beroepsactieven.

Met dit besluit wil ze daarvoor de regierol van de gemeenten op het vlak van sociale economie verbreden tot een lokale regierol op het vlak van sociale economie en werk. Zo faciliteert de Vlaamse regering met de lokale regisseurs ook de uitbouw van de (boven)lokale gesprekspartners voor Vlaamse overheid en VDAB.

In voorliggende nota worden de adviezen besproken van SERV, VVSG en Raad van State.

1. SITUERING**A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING**

Beleidsdomein: Werk en Sociale Economie

Beleidsdoelstelling: Versterkte samenwerking met lokale besturen

Een versterkte samenwerking met de lokale besturen is één van de doelstellingen uit het regeerakkoord, ook op het vlak van werk en sociale economie. Zo maken we meer kans om de potentiële meerwaarde te benutten die lokale besturen kunnen bieden in een breder, meer transversaal en meer gedifferentieerd activeringsbeleid, o.m. met het oog op de activering van mensen met een leefloon en andere niet-beroepsactieven en om een antwoord te bieden op de krapte op de arbeidsmarkt.

Door de regierol van de lokale besturen te verbreden naar een lokale regierol sociale economie en werk, versterken we de lokale regisseurs verder bij het uitoefenen van hun (boven)lokale sensibiliserende, coördinerende, netwerkende en beleidsvoorbereidende taken. Zo faciliteren we met de lokale regisseurs ook de uitbouw van de (boven)lokale gesprekspartners voor Vlaamse overheid en VDAB bij het sluiten van lokale samenwerkingsovereenkomsten en lokale partnerschappen.

Gegeven hun nabijheid bij de diverse moeilijk bereikbare groepen en lokale actoren, kan vanuit de lokale besturen meer maatwerk geleverd worden, en ingespeeld worden op de eigenheid van de subregio of stad en haar lokale actoren, werkzoekenden, leefloners en niet- beroepsactieven. De verbreding van de lokale regierol met werk-gerelateerde instrumenten zoals o.a. wijk-werken, tijdelijke werkervaring, gemeenschapsdienst,... speelt hier op die manier op in.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande BVR werd aangepast aan het wetgevingstechnisch advies nummer 2021/375 van 14 oktober 2021.

Er werd een gunstig advies verleend door de Inspectie van Financiën op 9 november 2021. Het begrotingsakkoord werd bekomen op 1 december 2021.

Het bijgaande BVR werd principieel goedgekeurd op de Vlaamse regering van 4 februari 2022 (VR 2021 1712 DOC. 1364 - 1 QUATER nota, en VR 2021 0312 DOC. 1364 - 2 BIS BVR) met het oog op het advies van de SERV, VVSG en de Raad van State. De adviezen worden hierna besproken.

2. BESPREKING ADVIEZEN

A. Advies SERV van 7 maart 2022

Hoewel de SERV het eens is met de Vlaamse regering dat een versterkte samenwerking met het lokale bestuursniveau kan bijdragen aan een breder Vlaams activeringsbeleid met meer maatwerk, is ze het niet eens met de Vlaamse regering dat deze samenwerking met de lokale besturen o.m. wordt ingevuld door de lokale besturen ook een regierol te laten opnemen op het vlak van werk. Nochtans is dit geen nieuw debat. Samen met het evaluatierapport over de regierol waarnaar het SERV-advies verwijst, werd door Idea Consult in 2019 toen ook de adviesnota 'naar een geïntegreerd lokaal werkgelegenheidsbeleid' opgeleverd, waarin ook al gepleit werd voor een versterking en uitbreiding van de regierol voor lokale besturen in het lokaal werkgelegenheidsbeleid.

De lokale en de Vlaamse arbeidsmarktregisseur versterken elkaar

De SERV zet in haar advies de uitbreiding van de lokale regierol richting werk in concurrentie met een uitgebreide rol van VDAB als Vlaamse arbeidsmarktregisseur.

Hierbij heeft de SERV echter onvoldoende oog voor de recente evolutie naar co-governance waarbij de rol van de lokale overheid ook evolueert van uitvoering naar samenwerking, en waarbij VDAB en de lokale besturen elkander aanvullen en versterken. De lokale en de Vlaamse arbeidsmarktregisseur zijn geen of/of maar een en/en verhaal.

Door de lokale regisseurs te ondersteunen faciliteren we de lokale samenwerkingsovereenkomsten met VDAB

Door de lokale regierol te ondersteunen, faciliteert de Vlaamse overheid via de lokale regisseurs daarbij de voor VDAB nodige lokale gesprekspartners.

Zoals de SERV vraagt ondersteunt de Vlaamse overheid daarmee actiever de lokale besturen en hun samenwerkingsverbanden zowel inhoudelijk als procesmatig.

Dit concretiseert zich in lokale samenwerkingsovereenkomsten tussen VDAB en de (clusters van)

lokale besturen, waarin een aantal gemeenschappelijk bepaalde doelstellingen en daarmee verbonden acties worden geformuleerd.

Monitoring en evaluatie gebeuren op het niveau van de samenwerkingsakkoorden

Het is dan ook op het niveau van deze lokale samenwerkingsakkoorden dat er per lokaal regiegebied data worden verzameld en ontsloten via de dashboards. Mede dankzij deze monitoring die VDAB uitvoert in functie van de lokale samenwerkingsovereenkomsten en daarin gestelde doelstellingen en acties kan ook de output van de verbrede regisseursrol beter opgevolgd worden.

De lokale besturen krijgen ruimte binnen algemene Vlaamse beleidsprioriteiten

De SERV vindt dat het voorontwerp van BVR te weinig concretiseert hoe de centrumsteden of intergemeentelijke samenwerkingsverbanden hun nieuwe, bredere 'regierol' dienen in te vullen. Maar het eigene aan een lokale regierol is dat die per definitie wordt ingevuld door de lokale besturen zelf. Het is niet aan de Vlaamse overheid om in detail te bepalen wat de lokale regisseurs concreet moeten doen, noch om dit inhoudelijk te beoordelen, net omdat dit kan variëren in functie van de lokale situatie en noden. De Vlaamse overheid geeft bewust enkel de breed geformuleerde Vlaamse beleidsprioriteiten aan waarbinnen ze verwacht dat er acties worden vormgegeven. Een lokale regierol is immers geen uitvoering van centrale opdrachten, maar kadert in een interbestuurlijke governance.

Of zoals het **Vlaams regeerakkoord** stelt: 'De Vlaamse overheid beperkt zich tot het definiëren van strategische beleidsambities en de algemene spelregels. Dit betekent dat de lokale besturen meer autonomie en bevoegdheden krijgen en dat de Vlaamse overheid zich opstelt als ondersteunende en coachende overheid ten opzichte van de lokale besturen'.

B. Advies van VVSG van 15 maart 2022

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) steunt de visie van de Vlaamse regering om de regierol van de steden en gemeenten inzake de sociale economie en werk te verbreden en te versterken. Dit vanuit de gedeelde overtuiging dat de lokale besturen door hun nabijheid met een gedifferentieerde en gedecentraliseerde aanpak kunnen bijdragen aan een breder activeringsbeleid met meer maatwerk.

VVSG wijst hierbij op de resultaten van onder meer een groeiende en betere samenwerking met VDAB, waarbij door de Vlaamse maatregel ter ondersteuning van de regierol ook kleinere steden en gemeenten via hun samenwerkingsverbanden een rol spelen, onder meer in het maken van lokale samenwerkingsovereenkomsten met VDAB.

Schaalgrootte

VVSG uit daarbij een kritische bemerking bij de opgelegde minimum schaalgrootte van 60.000 inwoners voor de samenwerkingsverbanden.

Dit neemt niet weg dat ook zij geloven dat een minimale schaal noodzakelijk is om voldoende kritische massa te hebben bij het mee vormgeven van het lokale activeringsbeleid.

VVSG onderschrijft daarbij ook de doelstelling van een maximale convergentie met andere samenwerkingsverbanden zoals wijk-werken en andere lokale partnerschappen zoals ESF die voorziet.

Onvoldoende financiële middelen

VVSG uit ook kritische bemerkingen bij het volgens haar onvoldoende budget van 3 miljoen dat zowel voor een grotere gebiedsdekkendheid van de maatregel moet zorgen als voor de inhoudelijke uitbreiding van de maatregel van sociale economie richting het bredere lokaal werkgelegenheidsbeleid.

VVSG geeft echter zelf aan dat al heel wat extra taken in het kader van "werk" nu al de facto

worden opgenomen door de lokale regisseurs, al dan niet mede gefinancierd door de lokale besturen zelf.

Toch een substantieel groeipad

Maar de Vlaamse overheid probeert daar binnen haar budgettaire beperkingen ook aan tegemoet te komen.

De middelen werden sinds de invoering van de maatregel dan ook stelselmatig verhoogd:

- van het voorziene budget van 1.500.000 in 2012 euro naar 1.800.000 euro bij het begin van de eerste beleidscyclus in 2014,
- naar 2.250.000 bij het begin van de tweede beleidscyclus in 2020,
- tot het huidige bedrag van 3.000.000 euro vanaf 2023 halverwege deze tweede beleidscyclus.

Dat is een verdubbeling op 10 jaar tijd.

C. Advies Raad van State 71222 van 19 april 2022

Rechtsgrond:

De Raad van State stelt dat er onvoldoende rechtsgrond gevonden wordt in het huidige artikel 15 van het decreet van 17 februari 2012 (verder ondersteuningsdecreet genoemd) voor een regeling van de regierol van de gemeenten op het vlak van werk en dus voor de uitbreiding van de regierol naar een lokale regierol sociale economie én werk, zoals voorzien in dit ontwerp BVR. Ook het VDAB-decreet en het decreet wijkwerken bieden daartoe volgens de Raad onvoldoende soelaas.

Allereerst willen we verduidelijken dat vanuit het standpunt van de lokale besturen een onderscheid tussen sociale economie en werk minder relevant is. Beide vallen onder de scope van een lokaal werkgelegenheidsbeleid, vaak gericht op mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zowel binnen als buiten de sociale economie. De meeste lokale besturen hanteren in hun huidige regierol dan ook al een bredere scope dan enkel sociale economie en nemen bv. ook wijkwerken en tijdelijke werkervaring voor leefloners op. Ook in de samenwerkingsakkoorden die ze nu al afsluiten met VDAB komen zowel aspecten van sociale economie als werk aan bod.

Werk en sociale economie worden in het ontwerp BVR ook in globo behandeld: er zijn dus geen aparte Vlaamse beleidsprioriteiten, noch een aparte financiering voor werk of sociale economie. Het aanpassen van het ontwerp BVR door de regierol te beperken tot sociale economie en de verwijzingen naar werk te schrappen is dus geen optie.

Toch willen we tegemoetkomen aan de verzuchtingen van de Raad van State en, zoals zij in opmerking 3.4 stelt, en een voldoende rechtsgrond tot stand brengen. De minister engageert zich daarom tot het voorzien van voldoende rechtsgrond tegen de inwerkingtreding van het BVR (op 1 januari 2023, bij de tweede helft van de beleidscyclus van lokale besturen). Dan zijn, conform het planlastendecreet, de gewijzigde Vlaamse beleidsprioriteiten en de daarbij horende nieuwe subsidieregeling voor de tweede helft van de beleidscyclus van de lokale besturen van kracht. Om de lokale besturen voldoende tijd te geven (zie verder bij planlastendecreet) om zich daarop voor te bereiden door hun meerjarenplanning aan te passen, is het van belang dat dit BVR nu al goedgekeurd en bekend gemaakt wordt.

Voorwaarden:

Wat betreft de suggestie van de Raad van State in opmerking 5.2 om de voorwaarden in artikel 3, § 2, derde lid van het ontwerp te verduidelijken, zijn wij van oordeel dat die voorwaarden voldoende duidelijk zijn omschreven in het tweede lid van §2 van artikel 3: namelijk dat de begunstigden in hun strategische meerjarenplanning de beleidsprioriteiten, vermeld in het eerste lid, vertalen in

doelstellingen en acties, met minimaal één actie per beleidsprioriteit. Zodoende geven ze vanuit hun lokale situatie zelf vorm aan hun regierol binnen de door de Vlaamse overheid algemeen geformuleerde beleidsprioriteiten.

Planlastendecreet:

In de opmerkingen onder 5.3 stelt de Raad van State zich vragen bij het niet tijdig (1 april 2022) bekend maken aan de lokale besturen van de gewijzigde Vlaamse beleidsprioriteiten en daarbij horende nieuwe subsidieregeling, zoals voorzien in het planlastendecreet van 15 juli 2011. Hierdoor zou de met het planlastendecreet beoogde ‘reglementaire rust’ niet gerespecteerd worden.

Los van het feit dat de gewijzigde Vlaamse beleidsprioriteiten en bijhorende nieuwe subsidieregeling wél al informeel en onder voorbehoud van mogelijke wijzigingen voor 1 april aan de betrokken lokale regisseurs werden meegedeeld, menen wij dat we die beoogde ‘reglementaire rust’ ten volle respecteren.

Bedoeling van die ‘reglementaire rust’ is immers om niet jaarlijks de beleidsprioriteiten en subsidieregeling te wijzigen maar dit desgevallend enkel halverwege de beleidscyclus van de lokale besturen te doen, in dit geval voor de tweede helft van die beleidscyclus (2023-2025). De lokale besturen hebben daarvoor, conform het planlastendecreet, voldoende tijd om hun meerjarenplanning aan te passen, nl. tot 15 januari 2023, aanpassingen die zij gebruikelijk elk jaar pas in het najaar doen. De oproep daartoe zal onmiddellijk na de definitieve goedkeuring van dit ontwerp BVR gebeuren.

We gaan onze in het BVR geformuleerde beleidsprioriteiten en bijhorende subsidieregeling dan ook niet meer wijzigen en respecteren zo maximaal de kalender van het planlastendecreet.

D. Conclusie bespreking adviezen

De adviezen geven geen aanleiding tot wijzigingen van de corpus tekst van het ontwerpbesluit. In de aanhef van het ontwerpbesluit wordt op voorstel van de Raad van State niet langer verwezen naar het VDAB-decreet van 30 april 2004 en het Wijk-Werkendecreet van 7 juli 2017 als rechtsgronden. Deze decreten zijn echter wel belangrijk om het juridisch kader te verduidelijken waarin het ontwerpbesluit zal worden toegepast. Om deze reden worden ze opgenomen onder de rubriek “Juridisch kader”.

E. Verder Traject

Onmiddellijk na definitieve goedkeuring van dit besluit zal er een open oproep aan de lokale besturen gelanceerd worden met daarin de nieuwe inhoudelijke en financiële criteria. De lokale besturen of hun regieverbanden die ingaan op deze open oproep dienen conform het planlastendecreet uiterlijk op 15 januari 2023 via hun (aangepaste) meerjarenplanning hun subsidieaanvraag in. Daarin geven ze aan hoe ze uitwerking zullen geven aan de Vlaamse beleidsprioriteiten.

Uiterlijk op 30 april 2023 brengt de Vlaamse Regering de lokale besturen of hun regieverbanden op de hoogte van het al dan niet begunstigen van de subsidieaanvraag voor de subsidies voor de tweede helft van hun beleidscyclus die start op 1/1/2023.

De minister engageert zich om tegen ten laatste 1 januari 2023 voldoende rechtsgrond te hebben voor de uitvoering van dit BVR.

F. Bijlagen

Advies SERV
Advies VVSG
Advies Raad van State

3. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de lokale regierol van de gemeenten op het vlak van sociale economie en werk;
- 2° te gelasten voornoemd besluit van de Vlaamse Regering in extenso te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw

Hilde CREVITS